

Hazar Petrollerini Dünya Pazarlarına Ulaştıracak Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı (BTC HPBH) Projesi

Nurel KILIÇ

Ülkemiz jeopolitik konumu ile gelecek yüzyılın en önemli enerji terminali olmaya adaydır.

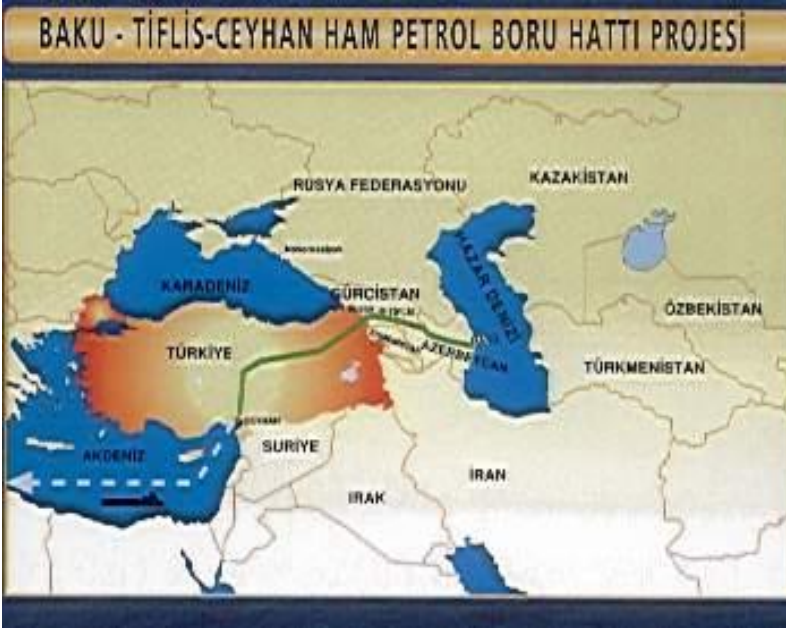
Bu çerçevede enerji alanında uygulanan politikaların amacı enerji sektörünün ekonomik kalkınma ve refah artışını destekleyici bir yapıya kavuşturulmasıdır.

Ülkemizdeki temel enerji politikalarını;

- F** Sektörün liberalleşmesi, enerji piyasasında rekabet ortamı yaratılarak sektör verimliliğinin artırılması ve şeffaflığın sağlanması,
- F** Doğunun zengin enerji kaynaklarının batı piyasalarına taşınmasında Türkiye'nin Enerji Koridoru işlevini üstlenmesi,
- F** Enerji talebinin karşılanmasında dışa bağımlılık oranı giderek artan ülkemizde, enerji güvenliği için gerekli faaliyetlerin öncelikle gerçekleştirilmesi,
- F** Enerji kaynaklarının değerlendirilmesi ve tüketilmesinde çevre ile etkileşimin dikkate alınarak sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde faaliyet gösterilmesi,
- F** Çağdaş ülkeler arasında yerimizi alabilmek için enerji teknolojileri çalışmalarının yoğunlaştırılması

olarak özetlemek mümkündür.

Türkiye'nin büyüme ve gelişmesine paralel olarak yıldan yıla enerji talebi artmaktadır.

Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı (BTC HPBH) Projesi de, bu talebe cevap verecek alternatiflerden biri olacaktır.

Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı Projesi ile Azerbaycan'da üretilen ham petrolün boru hattı ile Gürcistan üzerinden Ceyhan'daki bir deniz terminaline, buradan da tankerlerle dünya pazarlarına ulaştırılması amaçlanmaktadır.

Böylece, Türkiye; Hazar bölgesi, Ortadoğu ve Güney Akdeniz bölgelerinin enerji üreticisi ülkeleri ile Avrupa arasında doğal bir köprü konumuna gelecektir.

1994'te başlayan asrın projesi olarak adlandırılan, Hazar bölgesinden çıkan doğalgazı Avrupa'ya ulaştıracak yılda 50 milyon ton taşıma kapasiteli projede, ilk petrol akışı Bakü'ye 60 km uzaklıktaki Sangaçal Terminali'nde 26 Mayıs 2005 tarihinde gerçekleşmiştir.

Türkiye ile Yunanistan arasındaki doğalgaz ağını birleştirecek ve daha sonra da Güney Avrupa doğalgaz ağının temel halkasını oluşturacak olan hat, aynı zamanda Hazar denizinin ve Ortadoğu'nun doğal kaynaklarını Avrupa'nın merkezine taşıyacak boru hattı sisteminin en önemli parçasını oluşturmaktadır.

BTC'de bitiş tarihi olarak belirlenen 25 Mayıs'ta hat yapımı tamamlanmadığı için Ceyhan'dan petrol akışının başlamasının yıl sonunu bulacağı belirtilmektedir.

Buna göre petrolün Ceyhan'a ulaşması için öngörülen tarih 2005 yılı sonudur.

Boru Hattı'nın bitiş noktası olan Ceyhan'dan 2005 yılı sonunda günde 1 milyon varil petrol akmaya başlayacaktır.

Projenin ikinci bölümünü oluşturan Bakü-Tiflis-Erzurum arasındaki Şahdeniz Doğalgaz Boru Hattı Tasarısının da 2006

Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı Projesi; 21. yüzyılın "İpek Yolu" olarak anılan Doğu-Batı Enerji Koridorunun en önemli bileşeni olarak nitelendirilmektedir.

yılı sonunda hayata geçirilmesi düşünülmektedir.

Türkiye, Azerbaycan ve Gürcistan tarafından 2002 yılının Eylül ayında temeli atılan 1.770 km uzunluğundaki boru hattı, 3 milyar 600 milyon dolara mal olmuştur.

Boru hattının 1076 kilometresi Türkiye'de bulunmaktadır.

Boru hattı Bakü yakınlarındaki Sangachally Terminali'nden başlayarak Türkiye'ye Çıldır Gölü'nün doğusundan girip; Erzurum, Sivas, Pınarbaşı ve Kozan'dan geçerek Ceyhan'a ulaşacaktır.

Önümüzdeki dönemde Kazak petrollerinin de BTC üzerinden geçmesiyle hattın önemini daha da artacağı düşünülmektedir.

Petrol boru hattının Türkiye üzerinden geçmesi ile Türkiye'nin Orta Asya ve

Transkafkasya'da siyasi ağırlığı artmıştır.

Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı (BTC HPBH) Projesi, ülkemiz için sadece stratejik açıdan değil, ekonomik açıdan da önemlidir.

Türkiye, petrol gereksiniminin %92'sini ithal eden bir ülkedir.

Bu nedenle BTC Hattı ile taşınacak petrolün üretildiği sahalarda, ulusal petrol kuruluşumuz TPAO'nun hissedar olması, enerji güvenliğimiz açısından da önemlidir.

Ülkemizin 40 yıllık sözleşme süresince, sadece iletim bedeli olarak Ceyhan limanından dünyaya ulaştırılacak petrolün taşınması ve yüklenmesinden yılda 200 milyon dolardan toplam 7.5 milyar dolar kazanması planlanmaktadır.

Azerbaycan'dan başlayarak Gürcistan üzerinden Türkiye'ye ulaşan BTC Projesi'nin; Türkiye'nin jeopolitik gücünü sağlamlaştıracak olmasının yanı sıra, boğazlardaki aşırı trafik yükünden kaynaklanan geçiş risklerinin en aza indirilmesi açısından da büyük bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir.

Söz konusu tanker trafiği, Hazar'a kıyıdaş ülkelerden ve özellikle Rusya'dan Karadeniz'e çıkış yapan petrolün giderek artmasından kaynaklanmaktadır.

Bu nedenle, BTC hattının devreye girmesi, Boğazlar üzerindeki tehdidi ciddi boyutta azaltacaktır.

Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı Projesi;

- F** Türkiye'nin coğrafi bakımından doğu ile batı arasında bir köprü olarak tanımlanan rolünü yerine getirecektir.
- F** Türkiye'nin, dünya petrol pazarında söz sahibi ülke olmasını sağlayacaktır.
- F** Bununla birlikte, Kazakistan, Türkmenistan, Özbekistan gibi Türk Cumhuriyetleri ile Türkiye'nin ilişkileri gelişecektir.

Enerji hatlarının Türkiye'den geçmesi beraberinde bunların yoğun tüketimini de getirecektir.

Boru hattının Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaşması Türkiye'nin Avrupa üzerinde de ağırlığını arttıracaktır.

Bu gelişmeler ışığında AB enerji politikaları/stratejileri üç temel hedef üzerine kanalize olmaktadır, bunlar;

- F** Arz güvenliğinin güçlendirilmesi,
- F** Rekabetin artırılması,
- F** Çevrenin korunmasıdır.

Bu nedenle Avrupa Birliği enerji politikaları kapsamında; enerjinin, ülkelerin bağımsızlıklarında, ekonomilerin sağlıklı gelişebilmesinde yaşamsal rol oynayan bir sektör olduğu kabul edilen bir gerçektir.

Bu nedenle arz güvenliğini güçlendirmeye yönelik kaynak çeşitliliği artırılmalı, "Enerji Arz Güvenliği" kavramı, "Ulusal Güvenlik" kavramı ile ayrılmaz bir bütünlük içinde ele alınmalıdır.

Yararlanılan Kaynaklar:

- Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattında Son Durum, Necdet PAMİR Panorama Aylık Uluslararası İlişkiler, Ekonomi, Politika Dergisi, Nisan 2004,
- Bakü'den Ceyhan'a Petrol Köprüsü, NTV,
- www.botas.gov.tr